

Завідувач кафедри

/Перегида Є.В./

30 червня 2023 р.

Розробник силабуса

/Баєва Ю.Є./

СИЛАБУС

Політичні партії та партійні ідеології

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОКФ15				
2) Навчальний рік: 2025-2026				
3) Освітній рівень: бакалавр				
4) Форма навчання: денна, заочна				
5) Галузь знань: 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ				
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 «Політологія», ОПП «Політичний менеджмент»»				
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова				
8) Семестр: VI (денна) VII (заочна)				
9) Контактні дані викладача: К.п.н., доц. Баєва Ю.Є. Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Контакти: baieva.iuie@knuba.edu.ua Профіль на сайті: http://surl.li/fkked				
10) Мова викладання: українська				
11) Пререквізити: «Історія політичної думки України», «Сучасна зарубіжна політологія», «Громадянське суспільство як політичний інститут»				
12) Мета курсу: ознайомлення студентів із історією становлення політичних партій, засвоєння теоретичних засад їх функціонування та взаємодії з іншими інституціями політичної системи, оволодіння сучасними підходами та інструментами до практичних завдань партійного будівництва, осягнення політичної сфери суспільного буття, засвоєння знань про формування, поширення та вплив партійних ідеологій.				
13) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	ПРН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.	Обговорення під час занять, контрольна робота, тестування	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК06 СК01 СК02 ДСК01 ДСК02
2.	ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Обговорення під час занять, контрольна робота, тестування	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК06 СК01 СК02 СК04 ДСК01 ДСК02

052	«Політологія» «Політичний менеджмент»	Сторінка 1 з 4		
3.	ПРН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК06 СК01 СК02 СК04 ДСК01 ДСК02
4.	ДПРН01. Вміти готувати пропозиції стосовно розгляду, ухвалення й утілення в життя політичних рішень.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе, тестування	Лекції, практичні заняття, СРС	ІК ЗК01 ЗК06 СК01 СК02 СК04 ДСК01 ДСК02

14) Структура курсу

Форма навчання	Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Контрольна робота	Самостійна робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
Денна	44	46		1	90	Іспит
Заочна	10	22		1	148	Іспит
Сума годин:						180
Загальна кількість кредитів ECTS						6
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:						Денна 90(3,0) Заочна 32(1,07)

15) Зміст курсу

Тематика лекцій та практичних занять

МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження політичних партій

- Тема 1. Інституційний вимір партіології
- Тема 2. Витоки теорії політичних партій та партійних систем.
- Тема 3. Основні теорії сучасних політичних партій та партійних систем

Змістовий модуль 2. Інституційний вимір функціонування політичних партій

- Тема 4. Партії та політична система суспільства
- Тема 5. Основні типології політичних партій
- Тема 6. Організаційна структура політичних партій
- Тема 7. Діяльність політичних партій та її регулювання
- Тема 8. Правова інституціоналізація політичних партій України

МОДУЛЬ 2. ПАРТІЙНІ СИСТЕМИ

Змістовий модуль 3. Сутність та типологія партійних систем

- Тема 9. Теоретичні засади вивчення партійних систем
- Тема 10. Методи визначення партійних систем
- Тема 11. Типологія партійних систем.
- Тема 12. Неальтернативні партійні системи
- Тема 13. Альтернативні партійні системи
- Тема 14. Партійна система України

МОДУЛЬ 3. ПАРТІЙНІ ІДЕОЛОГІЇ.

Змістовий модуль 4. Теоретико-методологічні засади вивчення партійних ідеологій.

- Тема 15. Поняття політичної ідеології

Змістовий модуль 5. Сучасні партійно-ідеологічні течії

- Тема 16. Лібералізм та неолібералізм
- Тема 17. Консерватизм та неоконсерватизм.
- Тема 18. Соціал-реформізм.
- Тема 19. Ліво- та праворадикальні політичні ідеології
- Тема 20. Націоналізм як політична ідеологія
- Тема 21. Сучасні модифікації політичних ідеологій (Пр3 4 год.)
- Тема 22. Ідеологічний спектр української багатопартійності

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Основні етапи історичного розвитку політичних партій.
Політична партія, сутність, місце в політичній системі суспільства.
Становлення партійної системи України та її перспективи.
Лібералізм як ідеологічна основа діяльності політичних партій.
Неолібералізм: сутність, представники, причини поширення.
Партійна програма: сутність та основні функції.
Проблеми ідентифікації та типологізації консерватизму.
Британський консерватизм.
Консерватизм в Україні.
Ідеологія соціал-реформізму та його еволюція у XX-XXI ст.
Основні етапи становлення соціал-демократичних партій провідних західноєвропейських країн (Німеччина, Франція, Велика Британія).
Національна ідея та національна ідеологія.
Національна ідея та національна держава.
Національна ідеологія та націоналізм. Спільні та відмінні положення національних версій націоналізму.
Політична доктрина сіонізму. Т.Герцль.
Європейські націоналізми.
Афроамериканський націоналізм. С.Бріггс, М.Літл, М.Л.Кінг.
Антиколоніальний націоналізм. Р.Тагор, М.Ганді, У.Бергхард, Ф.Фарон.
Націоналізм етнічних груп.
Націоналізм в сучасній Україні.
Загальні та особливі характеристики фашизму і націонал-соціалізму.
Політична доктрина італійського фашизму. Дж.Джентіле.
Політична доктрина націонал-соціалізму в Німеччині. Т.Малтус, А.Розенберг.
Причини виникнення, поширення та основні характеристики комуністичної ідеології.
Основні етапи розвитку ідеології комунізму:
Фемінізм: характеристики та хвилі становлення.
Ідеологія екологізму

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Іспит: питання модульного та підсумкового контролю:

1. Об'єкт та предмет партології.
2. Суть поняття "політична партія". Функції партій.
3. Теоретико-методологічний інструментарій партології.
4. Політичні партії та демократія.
5. Політичні партії у структурі громадянського суспільства.
6. Причини виникнення політичних партій.
7. Партії парламентського та позапарламентського походження.
8. Складові генетичної моделі походження партій.
9. Підходи до визначення політичної партії.
10. Бар'єри (пороги) розвитку політичних партій,
11. Етапи історичного розвитку партій.
12. Партії як аристократичні угруповання.

13. Партії як політичні клуби.
14. Масові політичні партії: суть та причини появи.
15. Європейські політичні партії.
16. Консервативна та Лейбористська партії Сполученого Королівства.
17. Американські політичні партії. Демократична партія. Республіканська партія.
18. Ерозія контрольних функцій партій.
19. “Криза політичних партій” та її пояснення.
20. Сутність феномену політичної ідеології.
21. Функції та рівні партійної ідеології.
31. Етапи становлення партійної системи України.
32. Діяльність осередків політичних партій після Помаранчевої революції
33. Емпіричні методи дослідження партійних систем (індекс ефективної кількості партій, індекс агрегації та інші).
34. Партійна система України: регіональний вимір впливовості політичних партій.
35. Нормативно-правова основа діяльності політичних партій: Україна і світовий досвід.
36. Вплив соціальних розмежувань на формування партійних систем (аналіз на прикладі однієї з країн Центральної та Східної Європи).
37. Вплив соціальних розмежувань на формування партійної системи України.
38. Становлення партійної системи в умовах суспільства, що трансформується.
39. Вплив парламентських електоральних циклів на еволюцію партійної системи України.
40. Тенденції розвитку сучасних політичних партій
41. Картельні партії, їх сутність та основні характерні ознаки.
42. Основні тенденції розвитку партійних систем країн Центрально-Східної Європи
43. Основні тенденції розвитку партійних систем країн Західної Європи
44. Тенденції розвитку партійних країн Латинської Америки
45. Вплив виборчих систем на формування партійних систем (аналіз на прикладі ряду обраних країн)
46. Порівняльний аналіз еволюції партійних систем України та країн СНД.
47. Порівняльний аналіз еволюції партійних систем в країнах ЦСЄ (на прикладі обраних країн).
48. Лібералізм та неолібералізм як політичні ідеології.
49. Консерватизм: проблема типології.
50. Соціал-демократичні партії Європи.
51. Ліво- та праворадикальні політичні ідеології.
52. Типологія альтернативних партійних систем.
53. Неальтернативні партійні системи.
54. Феномен партійної системи.

16) Основна література

Навчальні посібники

Обушний М. І., Примуш М. В., Шведа Ю. Р. Партологія: Навч. посібник. За ред. М. І. Обушного. К., 2017, Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. посібник / Ю. Шведа. – Львів: Тріада плюс, 2004.

Політичні партії: теорія та функціональні практики: [Навчальний посібник] / Новакова О.В., Агафонова Г.С., Моїсеєва А. С., Струнін П. А.— Луганськ: Вид-во СНУ ім.В.Даля, 2014. — 300 с

Нормативно-правові акти

Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Закон України “Про політичні партії в Україні” // Відомості Верховної Ради України, 2001, № 23

Закон України “Про об’єднання громадян” // Відомості Верховної Ради України, 1992, № 34,

Хрестоматії, антології

Лібералізм: Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К.: Смолоскип, 2002.

Консерватизм: Антологія. 2-ге вид./ Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К. ВД «Простір», «Смолоскип», 2008.

Націоналізм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К.: Смолоскип, 2006.

Демократія: Антологія / Упоряд. О. Проценко. – К.: Смолоскип, 2005.

Методичні рекомендації

Політичні партії та партійні ідеології: методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія». Уклад. Ю.Є.

Басва. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2021. 24 с.

Словники, довідники

Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2005.

Шведа Ю. Партії і вибори: енциклопедичний словник / Ю. Шведа. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010.

17) Додаткові джерела

Монографії, наукові доповіді, наукові статті

Плахтій Т.О. Політичні партії нового покоління: теоретичні й технологічні засади діяльності, порядок створення і розгортання : монографія. Львів: «Магнолія 2006», 2023. 736 с. URL: <http://surl.li/irodu> (дата звернення: 01.06.2023).

Іванишин П. Феномен неолібералізму: ідеологічні сенси/Крила, 2023 - 272с.

Арендт Х. Джерела тоталітаризму /Х. Арендт; пер. з англ. – 2-е вид. – К.: Дух і Літера, 2005.

Венгер В. М. Політичні партії: конституційні засади функціонування / В. М. Венгер, А. А. Мелешевич // Конституційне право : підручник / [В. М. Венгер, М. І. Козюбра, А. А. Мелешевич та ін. ; за заг. ред. М. І. Козюбри]. - Київ : [ВАПТЕ], 2021. - Підрозділ 4.4. - С. 305-315.

Владенова І.В. Концептуальне оформлення поняття «ідеологія»: філософські підходи. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2014. № 2. С. 50-57.

Ідеологія: Націоналізм. Незримі скрижалі Кобзаря. Маса і провід. Дух отари і дух провідництва / Дмитро Донцов: упоряд. і авт. передм. Ю. П. Винничук; передм. С. Ленкавського; худож. -оформлювач О. А. Гутало ва-Мешкова. Харків: Фоліо, 2021.

Кармазіна М. Тридцять років української багатопартійності (кінець 1990 – початок 2020 рр.). Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 88 с.

Коломієць Ю.Ю. Поняття ідеології: її сутність, зміст, форма. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Юридичні науки. 2018. Т. 29(68). № 3. С. 1-6.

Лісовська М. Партійний бренд як засіб впливу на електорат // Політичний менеджмент. – 2012. – No 1 – 2.

Новічкова О. Критика лівих ідеологій та її деконструкція в праці Реймона Арона «Опіум інтелектуалів» (1955) /О. Новічкова // Магістеріум. Політичні студії. – 2014. – Вип.58.

Остапеч Ю., Ключкович А., Ярош Я. Політичні партії і партійні системи. / Ю. Остапеч, А. Ключкович, Я. Ярош. // Основи громадянського суспільства та політичних знань : навчальний посібник. / за заг. ред. В. І. Бортнікова. – 2-ге вид., випр. та доп. – Суми : Університетська книга, 2023. – С. 355–392.

Пехник А. В. Політична ідеологія: навч.-метод. посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронне видання] / уклад. А. В. Пехник, А. М. Прохоренко // Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2023. – 64 с.

Побудова ефективної політичної партії / Упор. І. Підлуська, О. Грязнова. – К.: Фонд «Європа ХХІ ст.», 2003.

Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : Новий Світ-2000, 2016. – Том 1. – 516 с.

Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : «Новий Світ-2000», 2017. – Т. 2. – 535 с.

Політична історія України ХХ століття: У 6 т. /Майборода О., Андрущенко В., Баран В. та ін. – К.: Вид-во «Генеза», 2003. – Т. 6: Від тоталітаризму до демократії (1945-2002).

Постол О. Посткласичні ідеологічні трансформації: монографія. К.: ВЦ «Академія», 2015. 288 с.

Рогозін М. Розвиток партійної системи України : кількісний аналіз / Наукові записки Києво-Могилянської Академії – Том 21: Політичні науки.

Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країни західної Європи: інституційний вимір / Львів: Тріада плюс, 2004.

Сліпецька Ю. Електоральні партії: теоретико-методологічні засади та ідеологічне позиціонування на прикладі паоламентських виборів 2019 / Юлія Сліпецька, Микола Спересенко // Грані. - 2020. - No 4 (23).

Postol, O. Coronavirus Deformation of the Value-Semantic Matrix of the Life of the World Community in the Conditions of a Postmodern Society // Bekh, V., Vashkevych, V., Postol, O., Kalinichenko, B., Lipin, M. // Postmodern openings. - Mar. 2021. – P. 284-295. [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <https://doi.org/10.18662/po/12.1/260>.

Інформаційні ресурси

<http://library.knuba.edu.ua/> - Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури.

<http://org2.knuba.edu.ua/> - Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури.

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання та самостійна робота					Індивідуальне завдання	Іспит	Сума
M1		M2	M3				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5			
10	10	10	5	10	30	25	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 425 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводиться іншим викладачем, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів (в т.ч. на Освітньому сайті КНУБА) на початку вивчення дисципліни.
2. Іспит може проводитись в усній або письмовій формі. Це визначається за домовленістю викладача та студентів.
3. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова екзаменаційна сесія.
4. Студент, який має менше 8 балів по двох модулях, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати додаткове завдання по змісту відповідних модулів в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.
5. Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати та захистити індивідуальне завдання в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.
6. Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

20) Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування та іспитів, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткова екзаменаційна сесія або додаткове заняття для проходження тестування.
2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірників, які вже пройшли перевірку на плагіат.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3196>